

بررسی ابعاد منش ورزشی در ورزشکاران مرد رشته‌های تیمی و انفرادی با توجه به تنوع سطوح تحصیلی و سنی این افراد

محمد رحیمی^{۱*} - مریم خاکسار^۲ - الهام عظیم زاده^۳ - منصور پاشایی^۴

۱. دانشجوی دکتری روان‌شناسی تربیتی، پردیس بین‌الملل کیش دانشگاه تهران، تهران، ایران. ۲. دکتری روان‌شناسی تربیتی دانشگاه علامه طباطبایی تهران. ۳. استادیار. دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی. دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران. ۴. استادیار، دانشگاه آزاد اسلامی، مراغه، ایران
(تاریخ دریافت: ۱۳۹۲/۱۱/۰۱، تاریخ تصویب: ۱۳۹۳/۰۲/۰۷)

چکیده

با توجه به گسترش ورزش و فعالیت‌های ورزشی در میان افراد بشر، نیاز به بررسی تأثیرات آن بر رفتار و گرایش‌های اخلاقی افراد درگیر در آن بسیار اهمیت پیدا کرده است. هدف از تحقیق حاضر، بررسی و مقایسه ابعاد منش ورزشی در ورزشکاران رشته‌های تیمی و انفرادی با توجه به تنوع سطوح تحصیلی و سنی این افراد بود. روش پژوهش حاضر کاربردی و از نوع توصیفی - میدانی بود. جامعه آماری مطالعه، شامل ورزشکاران تیم‌های ملی رده‌های جوانان، بزرگسالان و دانشجویان رشته‌های ورزشی تیمی و انفرادی بود. نمونه تحقیق شامل ۷۸ نفر از ورزشکاران رشته‌های تیمی و ۸۴ نفر از ورزشکاران رشته‌های انفرادی بود. میزان گرایش این ورزشکاران به منش ورزشی از طریق پرسشنامه مقیاس چندبعدی گرایش به منش ورزشی (MSOS) بررسی شد. با توجه به عدم تأیید شرایط آمار پارامتریک توسط آزمون ks (کراسکال والیس) در بخش آمار توصیفی از آزمون‌های یومن ویتنی و ضریب همبستگی اسپیرمن استفاده شد. نتایج آزمون یومن ویتنی نشان داد که ورزشکاران رشته‌های انفرادی سطح بالاتری از منش ورزشی را در مقایسه با ورزشکاران رشته‌های تیمی دارند. همچنین نتایج نشان داد که بین ورزشکاران دارای تحصیلات در رشته تربیت بدنی و غیر تربیت بدنی تفاوت معناداری در میزان گرایش به منش ورزشی وجود ندارد. همچنین یافته‌های پژوهش بیان کرد که ورزشکاران گروه سنی ۱۸-۲۰ سال در مقایسه با گروه سنی ۱۷-۱۵ سال، ۲۳-۲۱ سال و ۷۴-۲۴ سال سطح بالاتری از منش ورزشی را دارا هستند. با توجه به نتایج تحقیق، پیشنهاد می‌شود تا در دوره‌های تحصیلی تربیت بدنی تأکید بیشتری بر مفاهیم اخلاقی در ورزش شود و به‌ویژه در طی واحدهای عملی استادان و مربیان در آموزش‌های خود مسائل و مفاهیم اخلاقی در ورزش را بیشتر مدنظر قرار دهند.

واژه‌های کلیدی

رشته‌های ورزشی تیمی، رشته‌های ورزشی انفرادی، سطح تحصیلی، منش ورزشی، ورزشکاران نخبه.

مقدمه

از دوران باستان، این عقیده که ورزش موجب ساختن یک شخصیت اخلاق‌گرا می‌شود، وجود داشته و از همان زمان طرفداران بسیاری از جمله افلاطون را دارا بوده است. به عبارت دیگر، این باور وجود داشت که ورزش موجب پیشبرد همکاری، شهامت، کار گروهی، انصاف، مسئولیت و قدرت کنار آمدن با شرایط بحرانی اخلاقی می‌شود (۱۱). در همین زمینه محققان بیان کرده‌اند که شرکت در فعالیت‌های ورزشی موجب ارتقای "منش ورزشی" می‌شود. منش ورزشی، تحت عنوان احترام به روابط اجتماعی، احترام به قوانین و مسئولان، تعهد به ورزشی که به آن پرداخته می‌شود، احترام و توجه به حریم، و عدم رویکرد منفی در جهت عملکرد ورزشی، تعریف شده است (۱۶). بسیاری از نظریه‌های منوط به رفتار اخلاقی بیان کرده‌اند که رفتار اخلاق‌گرایانه و ساختارهای مشابه، از بسیاری از عوامل فردی و زمینه‌ای موجود در ورزش متأثر می‌شوند (۱۷). تحقیقات گوناگون، عوامل مختلف دخیل در این زمینه، همانند جنسیت (۱۰، ۵)، ورزش کردن یا نکردن (۳)، نوع ورزش (۳) و انگیزش (۱۹، ۱۸، ۱۰، ۸، ۲) را بررسی و تبیین کرده‌اند.

یافتن میزان گرایش‌های ورزشکاران براساس دسته‌بندی‌های مختلف به منظور دستیابی به راه‌هایی در زمینه درک و بهبود هرچه بیشتر نگرش‌های مختلف به امر ورزش بسیار کمک‌کننده خواهد بود. دلایل تفاوت و عدم تفاوت ورزشکاران ورزش‌های تیمی و انفرادی، ورزشکاران مسن و کم‌سن‌وسال، و زنان و مردان از نظر شخصیتی و گرایش‌های مختلف رفتاری و اخلاقی، همگی راهگشایی است که می‌تواند زمینه‌ساز تعدیل و تکمیل امر آموزش در میدان‌های ورزشی باشد. با بررسی ورزشکاران از نظر شخصیتی و روحیات، با توجه به جنسیت، سن، نوع ورزش

و تعاملات موجود در هر ورزش، در زمینه قوت‌ها و ضعف‌های آموزشی و تأثیرات آنها بر روی ورزشکاران اطلاعاتی به دست خواهد آمد. بررسی منش ورزشی و گرایش‌های ورزشکاران مختلف به آن، یکی از راهبردهای دسترسی به این مقوله است. برای نمونه با بررسی منش ورزشی ورزشکاران می‌توان به پیش‌بینی در مورد مصرف یا عدم مصرف مواد نیروزا در ورزشکاران پرداخت. میزان گرایش ورزشکاران به منش ورزشی با میزان مصرف مواد نیروزا همبستگی منفی دارد (۱۱). ولراند، دشایی و کوریه^۲ (۱۹۹۷) در تحقیقات خود دریافتند که در بعد احترام و اهمیت به حریم از ابعاد منش ورزشی، انفرادی یا تیمی بودن ورزش تأثیر بسزایی دارد. نتایج تحقیقات آنها نشان داد که ورزشکاران ورزش‌های انفرادی احترام اهمیت بیشتری برای حریم قائل‌اند. هرچند این تحقیق تنها در یکی از ابعاد منش ورزشی انجام گرفت. آنها در مقاله خود توصیه کرده‌اند تا تحقیقات بعدی چهار بعد دیگر از ابعاد منش ورزشی را بیشتر مدنظر قرار دهند (۱۸). با توجه به مطالب ذکرشده، محقق در این تحقیق به بررسی منش ورزشی ورزشکاران نخبه ورزش‌های انفرادی و تیمی در هر پنج بعد از ابعاد منش ورزشی پرداخته است. سؤالاتی که تحقیق حاضر قصد پاسخگویی به آنها را دارد، موارد عبارت‌اند از: آیا ورزشکاران شرکت‌کننده در ورزش‌های تیمی یا انفرادی از نظر میزان گرایش به منش ورزشی با یکدیگر تفاوتی دارند؟ آیا سابقه ورزشی و سن افراد ورزشکار بر میزان گرایش آنها به منش ورزشی مؤثر است؟ آیا تحصیلات دانشگاهی بر میزان گرایش ورزشکاران به منش ورزشی تأثیرگذار است؟ نتایج این تحقیق با نتایج سایر تحقیقات مشابه مقایسه و دلایلی در توجیه آن بیان شده است.

روش کار

روش پژوهش حاضر، از نوع توصیفی است. جامعه آماری مطالعه، شامل ورزشکاران تیم‌های ملی رده‌های جوانان، بزرگسالان و دانشجویان رشته‌های ورزشی تیمی بسکتبال، والیبال، هندبال و فوتبال و رشته‌های ورزشی انفرادی کشتی، تکواندو، کاراته، وزنه‌برداری، دوومیدانی، دوچرخه‌سواری، بوکس، تنیس روی میز، شنا، بدمینتون، ژیمناستیک، و شو، بدنسازی و اسکیت بود که تعداد آنها بالغ بر ۴۰۰ نفر است. نمونه تحقیق مشتمل بر ۱۶۲ نفر از این ورزشکاران، شامل ۷۸ نفر از ورزشکاران رشته‌های تیمی بسکتبال (n=۱۹)، والیبال (n=۱۷)، هندبال (n=۱۲) و فوتبال (n=۳۰) و ۸۴ نفر از ورزشکاران رشته‌های انفرادی کشتی (n=۲۱)، تکواندو (n=۵)، کاراته (n=۵)، وزنه‌برداری (n=۹)، دوومیدانی (n=۳)، دوچرخه‌سواری (n=۱)، بوکس (n=۴)، تنیس روی میز (n=۱۰)، شنا (n=۵)، بدمینتون (n=۴)، ژیمناستیک (n=۸)، و شو (n=۴)، بدنسازی (n=۴) و اسکیت (n=۱) بود. در انتخاب ورزشکاران رشته‌های تیمی و همچنین انفرادی این نکته مدنظر بوده است که تا حد امکان ورزشکاران از رشته‌های گوناگون در این طرح شرکت داشته باشند، تا عامل انفرادی و تیمی بودن تحت تأثیر تعامل‌های خاص موجود در یک رشته، مانند تماسی یا غیرتماسی بودن، قرار نگیرد. میزان گرایش این ورزشکاران به منش ورزشی از طریق پرسشنامه مقیاس چندبعدی گرایش به منش ورزشی (MSOS)^۱ بررسی شد. این پرسشنامه یکی از مقیاس‌های معتبر در زمینه بررسی گرایش به منش ورزشی در حال حاضر است که توسط ولراند و همکاران تهیه شده است. این پرسشنامه شامل ۲۵ پرسش و دربردارنده پنج مفهوم احترام به روابط اجتماعی، احترام به قوانین و مسئولان، تعهد به ورزشی که به آن پرداخته

می‌شود، احترام و توجه به حریف و عدم رویکرد منفی در جهت عملکرد ورزشی، است. برای هر یک از مفاهیم پنج پرسش مطرح شده است. ولراند و همکاران برای اولین بار منش ورزشی را به صورت واژه‌ای شامل پنج مفهوم - که در بالا ذکر شد- بیان کردند. این پرسشنامه با مقیاس لیکرتی ۵ رتبه‌ای امتیازگذاری می‌شود. سای و فونگ ضریب آلفا کرونباخ ۰/۸۲ را برای این پرسشنامه (MSOS) به دست آوردند (۱۷). شانتال و همکاران نیز طی تحقیقات خود در یک سال (دو بار جمع‌آوری پرسشنامه) ضرایب آلفا کرونباخ ۰/۸۲ و ۰/۸۴ را برای این پرسشنامه (MSOS) به دست آوردند (۶، ۵). محقق ضریب آلفای کرونباخ ۰/۷۷ را برای این پرسشنامه به دست آورد. با توجه به اینکه مقیاس امتیازگذاری پرسشنامه از نوع ترتیبی است، در این پژوهش از روش‌های آماری غیرپارامتریک استفاده شد.

برای مقایسه میزان گرایش به منش ورزشی در بین ورزشکاران ورزش‌های تیمی و انفرادی و همچنین مقایسه میزان گرایش به منش ورزشی مابین گروه‌های مشغول به تحصیل در رشته‌های تربیت بدنی و غیرتربیت بدنی از روش آماری یومن ویتنی^۲ برای دو نمونه مستقل استفاده شد. همچنین برای بررسی میزان همبستگی سن و سابقه ورزشکاران با میزان گرایش آنها به منش ورزشی از روش همبستگی رتبه‌ای اسپیرمن^۳ استفاده شد.

به منظور بررسی میزان گرایش به منش ورزشی در ورزشکاران مشغول به تحصیل در مقاطع مختلف تحصیلی از روش غیرپارامتریک کروسکال والیس^۴ برای K نمونه مستقل استفاده شد.

2. Mann-Whitney U
3. Spearman
4. Kruskal-Wallis

1. Multidimensional Sportsmanship Orientation Scale

یافته‌ها

در رشته تربیت بدنی و ۱۱۴ نفر (۷۰/۴ درصد) کل نفرات در رشته‌هایی غیر از تربیت بدنی به تحصیل پرداخته یا می‌پرداختند.

۴۴ نفر (۲۷/۲ درصد) نیز در مقطع دیپلم یا پایین‌تر، ۱۵ نفر در مقطع کاردانی (۹/۳ درصد)، ۱۰۰ نفر در مقطع کارشناسی (۶۱/۷ درصد)، ۲ نفر در مقطع دکتری (۱/۶ درصد) تحصیل کرده بودند یا مشغول تحصیل بودند.

جدول ۱ بیانگر نتایج آزمون یومان ویتنی برای مقایسه منش ورزش بین ورزش‌های تیمی و انفرادی است.

نتایج آمار توصیفی بیان کرد که ۸۴ نفر به ورزش‌های انفرادی و ۷۸ نفر نیز به ورزش‌های تیمی می‌پرداختند. همچنین از ۱۶۲ آزمودنی تحقیق حاضر، ۱۴ نفر ۱۵ تا ۱۷ ساله (۸/۶ درصد)، ۳۵ نفر ۱۸ تا ۲۰ ساله (۲۱/۶ درصد)، ۵۷ نفر ۲۱ تا ۲۳ ساله (۳۵ درصد)، ۳۹ نفر ۲۴ تا ۲۷ ساله (۳۹ درصد) و ۱۷ نفر ۲۸ ساله یا بالاتر (۱۰/۵ درصد) بودند.

سابقه ورزشی ۳۰ نفر از آزمودنی تحقیق، ۱ تا ۳ سال (۱۸/۱ درصد)، ۶۸ نفر ۴ تا ۶ سال (۴۲ درصد)، ۳۰ نفر ۸ تا ۱۰ سال (۳۵/۲ درصد) و ۳۴ نفر ۱۱ سال یا بیشتر (۴/۶ درصد) بود. همچنین تعداد ۴۸ نفر (۲۹/۶ درصد) نیز

جدول ۱. نتایج آزمون یومان ویتنی ورزش‌های تیمی و انفرادی

منش ورزشی	عدم رویکرد منفی در جهت عملکرد ورزشی	احترام و توجه به حریف	تعهد به ورزش	احترام به قوانین و مسئولان	احترام به روابط اجتماعی	یومان ویتنی
۲۲۷۸	۳۱۷۶	۲۸۹۸/۵	۲۰۳۸	۲۴۳۸	۲۶۶۱/۵	Z
-۳/۳۴۸	-۰/۳۳۶	-۱/۲۷	-۴/۱۹۵	-۲/۸۲	-۲/۰۶۸	معناداری
(**)۰/۰۰۱	۰/۷۳۷	۰/۵۰۰	(**)۰/۰۰۰	(**)۰/۰۰۵	(*)۰/۰۳۹	

معناداری بین دو گروه وجود دارد و میانگین رتبه‌های ورزش‌های انفرادی به‌طور معناداری بالاتر بود. به‌منظور بررسی تفاوت در گروه‌های سنی مختلف در میزان گرایش به منش ورزشی از آزمون کروسکال والیس استفاده شد.

با توجه به جدول ۱، مشاهده می‌شود که بین ورزشکاران ورزش‌های تیمی و انفرادی در میزان گرایش به منش ورزشی تفاوت معناداری وجود دارد ($p=0/001$). در مفهوم احترام به روابط اجتماعی در سطح ۰/۰۵ و در دو مفهوم احترام به قوانین و مسئولان و تعهد به ورزشی که به آن پرداخته می‌شود، در سطح ۰/۰۱، تفاوت

جدول ۲. نتایج آزمون کروسکال والیس به‌منظور بررسی گروه‌های سنی مختلف ورزشکاران و میزان گرایش آنها به منش ورزشی

منش ورزشی	عدم رویکرد منفی در جهت عملکرد	احترام و توجه به حریف	تعهد به ورزش	احترام به قوانین و مسئولان	احترام به روابط اجتماعی	منش ورزشی
۱۰/۹۸۸	۲/۳۰۸	۶/۹۴۱	۱۵/۱۷۲	۱۲/۳۳۱	۱۱/۶۳۴	خی‌دو
۴	۴	۴	۴	۴	۴	درجه آزادی
(*)۰/۰۲۷	۰/۶۷۹	۰/۱۳۹	(**)۰/۰۰۴	(*)۰/۰۱۵	(*)۰/۰۲۰	معناداری

و نیز در مقایسه با گروه سنی ۲۳-۲۱ سال ($\rho=0/002$) به‌طور معناداری بالاتر بود، درحالی‌که بین میانگین رتبه‌های ورزشکاران گروه سنی ۲۰-۱۸ سال در مقایسه با گروه سنی ۲۸ سال به بالا ($\rho=0/054$) اختلاف معناداری وجود نداشت. همچنین بین میانگین رتبه‌های ورزشکاران گروه سنی ۲۳-۲۱ سال در مقایسه با گروه‌های سنی ۲۷-۲۴ سال ($\rho=0/376$) و گروه سنی ۲۸ سال به بالا ($\rho=0/704$)، اختلاف معناداری مشاهده نشد. بین میانگین رتبه‌های ورزشکاران گروه سنی ۲۷-۲۴ سال نیز در مقایسه با گروه سنی ۲۸ سال به بالا ($\rho=0/728$)، در میزان گرایش به منش ورزشی تفاوت معناداری وجود نداشت.

به‌منظور بررسی تفاوت در گروه‌های مختلف تحصیلی در میزان گرایش به منش ورزشی از آزمون کروسکال والیس استفاده شد.

با توجه به جدول ۲ مشاهده می‌شود که در زمینه میزان گرایش به منش ورزشی در گروه‌های مختلف سنی تفاوت معناداری در سطح ۰/۰۵ وجود دارد. همچنین در دو مفهوم احترام به روابط اجتماعی و احترام به قوانین و مسئولان در سطح ۰/۰۵ و در مفهوم تعهد به ورزشی در سطح ۰/۰۱، تفاوت معناداری بین گروه‌ها وجود دارد.

در مقایسه جفتی بین گروه‌ها با استفاده از آزمون یومن ویتنی مشاهده شد که میانگین رتبه‌های ورزشکاران گروه سنی ۱۷-۱۵ سال در مقایسه با گروه سنی ۲۰-۱۸ سال، به‌طور معناداری پایین‌تر است ($\rho=0/02$)، درحالی‌که بین میانگین رتبه‌های ورزشکاران گروه سنی ۱۷-۱۵ سال در مقایسه با گروه سنی ۲۳-۲۱ سال ($\rho=0/659$)، گروه سنی ۲۷-۲۴ سال ($\rho=0/492$) و گروه سنی ۲۸ سال به بالا ($\rho=0/905$) اختلاف معناداری وجود نداشت. همچنین میانگین رتبه‌های ورزشکاران گروه سنی ۲۰-۱۸ سال در مقایسه با گروه سنی ۲۷-۲۴ سال ($\rho=0/049$)،

جدول ۳. نتایج آزمون کروسکال والیس به‌منظور بررسی وضعیت تحصیلی در مقاطع تحصیلی ورزشکاران و میزان گرایش آنها به منش ورزشی

منش ورزشی	عدم رویکرد منفی	احترام و توجه به حریف	تعهد به ورزش	احترام به قوانین و مسئولان	احترام به روابط اجتماعی	
۶/۸۷۳	۳/۰۶۴	۱۱/۲۹۸	۸/۹۳۰	۳/۶۷۷	۷/۵۸۶	خی‌دو
۴	۴	۴	۴	۴	۴	درجه آزادی
۰/۱۴۳	۰/۵۴۷	(*)۰/۰۲۳	۰/۰۶۳	۰/۴۵۲	۰/۱۰۸	معناداری (دودامنه)

به‌منظور مقایسه گرایش به منش ورزشی بین ورزشکاران دارای تحصیلات در رشته تربیت بدنی و غیرتربیت بدنی از آزمون یومن ویتنی استفاده شد.

با توجه به جدول ۳ مشاهده می‌شود که بین ورزشکاران در گروه‌های مختلف تحصیلی در گرایش به منش ورزشی تفاوت معناداری وجود ندارد. تنها در مفهوم احترام به حریف، تفاوت معناداری بین گروه‌های تحقیق مشاهده شد ($\rho=0/023$).

جدول ۴. نتایج آزمون یومن ویتنی جهت مقایسه گرایش به منش ورزشی ورزشکاران دارای تحصیلات در رشته تربیت بدنی

و غیر تربیت بدنی						
رتبه کل منش ورزشی	عدم رویکرد منفی	احترام و توجه در مورد حریف	تعهد به ورزش	احترام برای قوانین و مسئولان	احترام برای روابط اجتماعی	یومن ویتنی
۲۵۷۰	۲۴۹۹/۵	۲۶۷۳/۵	۲۴۵۵	۲۵۸۵	۲۶۶۱	یومن ویتنی
-۰/۶۰۹	-۰/۸۷۱	-۰/۲۳۰	-۱/۰۴۲	-۰/۵۵۶	-۰/۲۷۶	Z
۰/۵۴۲	۰/۳۸۴	۰/۸۱۸	۰/۲۹۷	۰/۵۷۸	۰/۷۸۲	معناداری (دودامنه)

خود را به سبب منافع سایرین - در اینجا هم تیمی‌ها - کنار بگذارند و به این ترتیب در سطح منطق اخلاقی پایین‌تری قرار گیرند (۱). به طور ساده‌تر می‌توان گفت که فرد ورزشکار در کنار هم تیمی‌های خود بیشتر تلاش می‌کند تا مطابق رفتار مورد قبول تیم و هم‌بازی‌های خود در تیم رفتار کند. به عنوان عاملی دیگر، شاید بتوان به این موضوع نیز اشاره کرد که در ورزش‌های انفرادی، ورزشکار و تمامی اعمال او به طور منحصر به فرد در معرض قضاوت قرار می‌گیرند و این مسئله موجب می‌شود تا ورزشکار به این درک دست یابد که تبعات تمامی کارها و رفتارها در میدان ورزشی مستقیماً به خود او بازمی‌گردد. پس در زمینه همه حرکات خود چه از نظر مهارت‌های ورزشی و چه از نظر رفتاری، حساسیت بیشتری اعمال می‌کند. ولی در محیط ورزش‌های تیمی، فرد ورزشکار به این درک دست می‌یابد که تبعات قسمت شایان توجهی از کارها و رفتارها در میدان ورزشی به کل تیم بازمی‌گردد و مستقیماً وی را متأثر نمی‌کند. در نتیجه وی می‌تواند در پشت نقاب تیم پنهان شود و این موجب می‌شود تا حساسیت کمتری در قبال اعمال خود، به ویژه در موقعیت‌هایی که احساس می‌کند احتمال گیر افتادن وی کمتر است، اعمال می‌کند. شاید ایرادی که به برخی از تحقیق‌های گذشته در مورد مقایسه میزان گرایش به منش ورزشی ورزشکاران رشته‌های تیمی و انفرادی می‌توان گرفت، مانند تحقیق بردمایر و شیلدز (۳) که در

با توجه به جدول ۴ نتیجه گرفته می‌شود که بین ورزشکاران رشته تربیت بدنی و غیر تربیت بدنی، در گرایش به منش ورزشی اختلاف معناداری وجود ندارد ($p=0/542$).

بحث و نتیجه‌گیری

تحقیق حاضر با هدف بررسی میزان گرایش به منش ورزشی در ورزشکاران در سطوح مختلف سنی و تحصیلی صورت گرفت. نتایج نشان داد که ورزشکاران رشته‌های انفرادی در مقایسه با ورزشکاران رشته‌های تیمی سطح بالاتری از گرایش به منش ورزشی را نشان دادند ($\alpha=0/01$). این نتایج با نتایج تحقیقات بردمایر و شیلدز (۳)، میلر و جارمن (۱۳) و مامری (۱۴) همسو هستند. در زمینه مفهوم احترام به قوانین و مسئولان نتایج تحقیق اخیر با نتایج تحقیقات ولراند و همکاران همسوست (۱۸). در خصوص تفاوت بین ورزشکاران ورزش‌های تیمی و انفرادی در میزان گرایش به منش ورزشی می‌توان به نوع تعاملات موجود در محیط ورزش‌های تیمی و انفرادی اشاره کرد. بر اساس نظریه منطق بازی^۱ بردمایر^۲ و همکاران، یک محیط ورزشی می‌تواند خواسته‌ها و انتظاراتی از ورزشکاران داشته باشد که در تضاد با پیامدهای اخلاقی و اجتماعی آنهاست. در نتیجه، یک محیط ورزشی می‌تواند سبب شود تا افراد تعهدات اخلاقی

1. Game Reasoning
2. Bredemeirer

آن به مقایسه رشته ورزشی تیمی بسکتبال و رشته ورزشی انفرادی شنا پرداخته شده است، این مسئله باشد که نمی‌توان نتایج آن را به‌طور اخص به تفاوت میان رشته‌های تیمی و انفرادی نسبت داد، جایی که بسکتبال یک رشته ورزشی تماسی و شنا یک رشته ورزشی غیرتماسی است و این مسئله می‌تواند بر نتایج حاصل از مقایسه ورزشکاران این دو رشته ورزشی از لحاظ میزان گرایش به منش ورزشی، اثرگذار باشد.

نتیجه دیگر این تحقیق نشان داد که در زمینه میزان گرایش به منش ورزشی، در بین گروه‌های مختلف سنی تفاوت معناداری وجود دارد. با مقایسه دو به دو گروه‌ها این نتیجه به دست می‌آید که ورزشکاران گروه سنی ۲۰-۱۸ سال در مقایسه با گروه سنی ۱۷-۱۵ سال، ۲۳-۲۱ سال و ۲۷-۲۴ سال سطح بالاتری از منش ورزشی را نشان دادند. ولی در سایر مقایسه‌های انجام گرفته بین گروه‌های سنی، در زمینه میزان گرایش به منش ورزشی تفاوت معناداری بین گروه‌ها مشاهده نشد. نتایج این تحقیق با نتایج تحقیق سای و فونگ (۱۷) مبنی بر اینکه افراد با سن کمتر در مقایسه با افراد با سن بالاتر سطح بالاتری از منش ورزشی را نشان می‌دهند، همخوانی ندارد.

شایان ذکر است که آزمودنی‌های تحقیق سای و فونگ همگی در گروه سنی ۱۸-۱۲ قرار داشتند، در حالی که آزمودنی‌های تحقیق حاضر، در پنج رده سنی ۱۷-۱۵ سال (n=۱۴)، ۲۰-۱۸ سال (n=۳۵)، ۲۳-۲۱ سال (n=۵۷)، ۲۷-۲۴ سال (n=۳۹)، ۲۸ سال به بالا (n=۱۷) قرار داشتند. همچنین آزمودنی‌های سای و فونگ تنها از میان ورزشکاران دو رشته ورزشی تیمی بسکتبال و والیبال بودند، در حالی که در تحقیق حاضر آزمودنی‌ها از میان ورزشکاران چهار رشته تیمی و چهارده رشته انفرادی بودند. همچنین لی، وایتهد و انتومانیس در تحقیق خود به این نتیجه رسیدند که ورزشکاران با سن بالاتر سطح

پایین تری از قضاوت اخلاق‌گرایانه را نشان دادند، که این نتایج نیز با نتایج تحقیق حاضر در تضاد است (۱۲). آزمودنی‌های تحقیق لی، وایتهد و انتومانیس در رده سنی ۱۱ تا ۱۷ سال بودند و این مسئله می‌تواند در این اختلاف نتایج حاصل، مؤثر باشد. همچنین نتایج تحقیق اخیر با نتایج تحقیق پروئیدو و دوگانی مبنی بر اینکه افراد با سن کمتر سطح بالاتری از قضاوت اخلاق‌گرایانه را نشان دادند، مغایر است (۱۵). در این زمینه نیز می‌توان گفت که آزمودنی‌های پروئیدو و دوگانی مشتمل بر ورزشکاران مربیان و داوران ورزشی می‌شدند و تنها از میان رشته‌های تیمی انتخاب شده بودند که از این لحاظ با آزمودنی‌های تحقیق اخیر که تنها از ورزشکاران و از هر دو نوع ورزش تیمی و انفرادی بودند، متفاوت است. شاید با توجه به نتایج تحقیق اخیر بتوان گفت که حضور در میدانی ورزشی و تأثیرپذیری مستقیم از مربیان و هم‌تیمی‌ها و سایر افرادی که مستقیماً در محیط ورزش با ورزشکاران در ارتباطاند، می‌تواند بر ویژگی‌های اخلاقی ایشان در ورزش نمود پیدا کند، که این مسئله نشان می‌دهد صرف افزایش سن افراد ملاک تغییرات زمینه‌های اخلاقی آنها در زمینه ورزش نیست.

نتایج تحقیق نشان داد که بین ورزشکاران با تحصیلات در مقاطع مختلف تحصیلی در زمینه گرایش به منش ورزشی تفاوت معناداری وجود ندارد. با وجود این، تنها در مفهوم احترام برای حریف بین گروه‌ها تفاوت معناداری مشاهده شد ($\alpha=0/05$). این نتایج با نتایج تحقیق پروئیدو و دوگانی مبنی بر اینکه آزمودنی‌های با تحصیلات بالاتر سطح بالاتری از قضاوت اخلاق‌گرایانه را نشان دادند، مغایر است (۱۵). در این زمینه باید گفت که آزمودنی‌های پروئیدو و دوگانی مشتمل بر ورزشکاران، مربیان و داوران ورزشی می‌شدند و تنها از میان رشته‌های تیمی انتخاب شده بودند، که از این لحاظ با آزمودنی‌های تحقیق اخیر که

زمینه به‌دست نیامد و نیاز به تحقیقات بیشتری در این زمینه است تا بتوان در مورد آن اظهار نظر کرد.

به‌طور کلی با توجه به نتایج این تحقیق می‌توان گفت که منش ورزشی بیشتر از طریق ادراک و تأثیرپذیری مستقیم افراد از تعاملات موجود در محیط ورزش و عوامل و افراد اطراف آن متأثر می‌شود و آموزش‌های غیرمستقیم و غیرقابل لمس آکادمیک کمتر می‌تواند در آن نقشی داشته باشد. همان‌طور که مارتنز در کتاب راهنمای روان‌شناسی ورزش مربیان بیان می‌کند، ورزشکاران بیشتر از آنچه آن‌گونه رفتار کنند که ایده‌آل مربیان‌شان است، آن‌گونه رفتار می‌کنند که مربیان‌شان رفتار می‌کنند. همچنان که نشان داده شد، لزوماً افزایش سن یا تحصیل در مقاطع تحصیلی بالاتر یا حتی تحصیل در رشته تربیت بدنی، نمی‌تواند در منش ورزشی افراد مؤثر باشد. در اینجاست که بهتر می‌توان درک کرد که چرا مربیان، هم‌تیمی‌ها، تکلیف‌گرا بودن یا رقابت‌گرا بودن محیط ورزشی می‌تواند عامل تعیین‌کننده‌ای در میزان گرایش به منش ورزشی در میان ورزشکاران باشد (۱۶).

همان‌گونه که بردمایر و شیلدز بیان می‌کنند، ورزش می‌تواند موجب ساختن شخصیت شود، ولی تنها در صورتی که مربیان، با علم به این موضوع سعی‌شان در آن جهت باشد و اطلاعات کافی در این زمینه داشته باشند (۴،۲). هرچند هنوز تحقیقات بیشتری به‌خصوص در زمینه بررسی تأثیرات سابقه ورزشی، سن و تحصیلات دانشگاهی در مقاطع مختلف و رشته‌های مختلف تحصیلی، بر میزان گرایش به منش ورزشی و سایر مفاهیم اخلاقی موجود در ورزش لازم است تا بتوان به اظهار نظر پرداخت. در پایان پیشنهاد می‌شود تا تحقیقات بیشتری در زمینه بررسی تأثیرات سن، سابقه ورزشی، مقطع تحصیلی و رشته تحصیلی ورزشکاران بر میزان گرایش‌های آنها به منش ورزشی انجام گیرد. همچنین

تنها از ورزشکاران و از هر دو نوع ورزش تیمی و انفرادی بودند، متفاوت بود. در سه مفهوم احترام برای روابط اجتماعی، تعهد به ورزشی که به آن پرداخته می‌شود و احترام و توجه برای حریف، ورزشکاران دارای تحصیلات در مقطع دیپلم یا پایین‌تر در مقایسه با ورزشکاران دارای تحصیلات در مقطع کارشناسی، سطح بالاتری را نشان دادند ($\alpha=+0.05$). شاید در این زمینه بتوان گفت که مقطع تحصیلی تأثیرات خود را تنها در جایی که اختلاف سطح دو مقطع زیاد باشد، نشان می‌دهد. در اینجا اختلافی از نظر گرایش به منش ورزشی بین ورزشکاران مقطع کاردانی با ورزشکاران هیچ‌یک از دو مقطع دیپلم و کارشناسی که تنها از نظر سطح تحصیلات یک سطح اختلاف با مقطع کاردانی دارند (یک سطح پایین‌تر یا بالاتر) دیده نشد، ولی با افزایش این اختلاف به دو سطح یعنی مقایسه مقطع دیپلم با کارشناسی این اختلاف نمود پیدا کرد.

آخرین نتیجه این تحقیق نشان داد که بین ورزشکاران دارای تحصیلات در رشته تربیت بدنی و غیرتربیت بدنی در گرایش به منش ورزشی تفاوت معناداری وجود ندارد. با توجه به این نتیجه و این مسئله که واحدهای درسی در رشته تربیت بدنی به‌طور مستقیم یا غیرمستقیم به مسئله اخلاق در ورزش می‌پردازند، شاید لازم است تا نگاه جدی‌تری به این زمینه در رشته تربیت بدنی صورت گیرد. شاید در توجیه آن بتوان دو مسئله را ذکر کرد. اول اینکه شاید ورزشکاران دارای تحصیلات در رشته تربیت بدنی در این تحقیق در ترم‌های اولیه تحصیلات خود هستند و هنوز به مراحل بالاتر و دروس پیشرفته‌تری که دید بهتری در این زمینه (اخلاق در ورزش) به ایشان بدهد، نرسیده‌اند؛ دوم آنکه شاید تفاوت فراوانی گروه‌ها - ۴۸ در برابر ۱۱۴ - کمی در این مسئله تأثیرگذار بوده است. به هر صورت تحقیق مشابهی تا زمان انجام این تحقیق در این

پیشنهاد می‌شود تحقیقاتی در مورد جنسیت ورزشکاران و میزان گرایش آنها به منش ورزشی انجام گیرد.

منابع و مأخذ

۱. وندن آوویل، ایوس (۱۳۸۴). روان‌شناسی برای مربیان تربیت بدنی، ترجمه محمد یمینی و محمدرضا حامدی‌نیا، انتشارات دانشگاه امام رضاع، ص ۹۱-۳۶۹.
2. Barkoukis, V., Lazuras, L., Tsorbatzoudis, H., & Rodafinos, A. (2011). **Motivational and sportpersonship profiles of elite athletes in relation to doping behavior.** *Psychology of sport and exercise*, 12(3), 205-212.
3. Bredemeier, B.L., & Shields, D.L. (1986). **Moral growth among athletes and non-athletes: A comparative analysis.** *Journal of Genetic Psychology*, 147(1), 7-18.
4. Bredemeier, B.L., & Shields, D.L. (2006). **Sports and character development.** *Research Digest*, 7(1), 1-8.
5. Bredemeier, B.L. (1995). **Divergence in children's moral reasoning about issues in daily life and sport specific contexts.** *International Journal of Sport Psychology*, 26, 453-463.
6. Chantal, Y., Robin, P., Vernant, J.P., & Bernache-Assollant, I. (2005). **Motivation, sportpersonship, and athletic aggression: a meditational analysis.** *Psychology of Sport and Exercise*, 6(2), 233-249.
7. Chantal, Y., & Bernache-Assollant, I. (2003). **A prospective analysis of self-determined sport motivation and sportpersonship orientations.** *Athletic Insight*, 5(4), 156-159.
8. Donahue, E.G., Miquelon, P., Valois, P., Goulet, C., Buist, A., & Vallerand, R.J. (2006). **A Motivational Model of Performance-Enhancing Substance Use in Elite Athletes;** *Journal of Sport & Exercise Psychology*, 28, 511-520.
9. Duda, J.L., Olson, L.K., & Templin, T.J. (1991). **The relationship of task and ego orientation to sportsmanship attitudes and the perceived legitimacy of injurious acts.** *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 62, 79-87.
10. Hopkins, E.F., & Lantz, C.D. (1999). **Sportsmanship attitude differences between defensive and offensive youth soccer players.** *The Physical Educator*, 56(4), 179-185.
11. Kavussanu, M., & Roberts, G.C. (2001). **Moral functioning in sport: an achievement goal perspective.** *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 23(1), 37-54.
12. Lee, M.J., Whitehead, J., & Ntoumanis, N. (2007). **Development of the Attitudes to Moral Decision-making in Youth Sport Questionnaire (AMDYSQ).** *Psychology of Sport and Exercise*, 8, 369-392.
13. Miller, R.E., & Jarman, B.O. (1988). **Moral and ethical character development views from past leaders.** *Journal of Physical Education, Recreation, and Dance*, 59(6), 72.
14. Mummery, K. (2005). **Influences on sportpersonship orientations: contextual and motivational.** *Youth Studies Australia players. Athletic Insight*, 5(6), 58.

15. Proios, M., Doganis, G., (2006). **Age and educational in moral judgment of participants in team sports.** Perceptual and motor skills, 102, 247-253.
16. Treasure, D.C., Carpenter, P.J., & Power, K.T.D. (2000). **Relationship between achievement goal orientations and the perceived purposes of playing rugby union for professional and amateur players.** Journal of Sport Sciences, 18, 571-577.
17. Vallerand, R. J., Deshaies, P., Cuerrier, J.P., Brière, N. M., & Pelletier, L. G. (1996). **Toward a multidimensional definition of sportsmanship.** Journal of Applied Sport Psychology, 8, 123-135.
18. Whitaker, L., Long, J., Petroczi, A., & Backhouse, S. H. (2012). Athletes' perceptions of performance enhancing substance user and non-user prototypes. Performance Enhancement & Health, 1(1), 28-34.

An Investigation of Sportsmanship Dimensions in Male Athletes of Team and Individual Sports with Regard to their Academic Level and Age Variety

Mohammad Rahimi^{*1} - Maryam Khaksar² - Elham Azimzadeh³ - Mansour Pashaei⁴

1. PhD Student of Educational Psychology, University of Tehran, International Campus-Kish Island, Tehran, Iran 2. PhD of Educational Psychology, Allameh Tabataba'i University, Tehran, Iran 3. Assistant Professor, Faculty of Physical education and Sport Sciences, Shahid Beheshti University, Tehran, Iran 4. Assistant Professor,, Islamic Azad University of Maragheh, Iran

(Received: 2014/1/21; Accepted: 2014/4/24)

Abstract

Given the development of sport and sport activities among human beings, it is crucial to investigate their effects on behavior and moral orientations of the athletes. The present study aimed at investigating and comparing sportsmanship dimensions in athletes of individual and team sports with regard to their academic levels and age variety. The present study was applied and descriptive-field. The statistical population consisted of national team athletes (youth, adults and students) of individual and team sports. The sample consisted of 78 team athletes and 84 individual athletes. Multidimensional Sportsmanship Orientations Scale (MSOS) measured the tendency of these athletes towards sportsmanship. As Kruskal–Wallis test did not confirm the parametric condition, U Mann-Whitney test and Spearman correlation coefficient were used in the descriptive statistics. The results of U Mann-Whitney test showed that athletes involved in individual sports had higher levels of sportsmanship than those involved in team sports. Furthermore, there was no significant differences in tendency towards sportsmanship between physical education and non-physical education athletes. The athletes aged between 18 and 20 had higher sportsmanship level than those aged between 15 and 17, 21 and 23, 24 and 27. According to these results, it is suggested that more attention should be paid to moral concepts in sport in physical education courses and especially educators and trainers should focus more on moral concepts and issues in sport in practical courses.

Keywords

Sportsmanship, Elite Athletes, Team Sports, Individual Sports, Academic Level.

*Corresponding Author: Email: morahimi63@yahoo.com, Tel: +989124884053